

SOMETHING IS ROTTENING IN THE STATE OF DENMARK

3 MINUTTER I RØRK 10. MARTS 2021 V. STEFFEN WIED

Med dette tillempede Shakespeare-citat vil jeg indlede mine 3 minutter om et potentielt problem for det danske demokrati, som vi kender det, og som vi har hyldet det siden 1849 - det demokrati, som jeg har brugt mere end 40 år på at forsvare mod udefra kommende fjender og trusler. Der er tale om en tendens som virkelig bekymrer mig, men samtidig en tendens, som måske de færreste tænker over i dagligdagen.

Jeg vil gerne understrege, at dette IKKE er et politisk indlæg eller skal ses som et angreb på hverken den siddende eller tidligere regeringer.

Demokrati består af tre grundbestanddele:

- Demokrati betyder *folkestyre*, derfor er **befolkningen** det grundlæggende element i den styreform, vi kalder demokrati.
- Da det er temmelig upraktisk at skulle spørge hver enkelt borger, hver gang man skal beslutte et eller andet, vælger vi nogle borgere, som vi har tillid til, til at repræsentere os - det er **politikere**.
- Endelig har vi **embedsstanden**, som ansættes for at føre de politiske beslutninger ud i livet. En af deres væsentligste opgaver er at sikre, at de beslutninger, der træffes, er i overensstemmelse med landets love, og at beslutningerne er rimelige over for befolkningen.

Når der kommer en ubalance i dette veludviklede system mellem befolkning, embedsstand og politikere, vil der opstå problemer. Et af problemerne udgøres af en fjerde - og ikke uvæsentlig - spiller, som har fået et virkeligt solidt fodfæste de senere år

- de politisk valgte og ansatte **spindoktorer**, som har kilet sig ind mellem politikeren og embedsstanden. Deres rolle og relationer til politikeren, embedsstanden og befolkningen er ikke defineret ved nogen lov eller på anden måde beskrevet over for befolkningen. Set udefra er deres opgave at give befolkningen et positivt indtryk af politikeren - og ikke mindst ministeren og partiet - som arbejdsom, magtfuld og initiativrig. De sørger for, at ministeren eksponeres så meget som muligt i pressen - alt sammen med det formål, at politikeren også bliver valgt ved næste Folketingsvalg. Og så bruges de til planlægning af kampagner - hvordan får ministeren/regeringen sin beslutning gennemført med mindst mulig indblanding fra andre partier og embedsstanden.

Min bekymring går på, at demokratiet, som vi kender det, begynder at vakle. Ser vi på vestlige demokratier, har vi kunnet følge udviklingen væk fra demokrati i lande som Ungarn med Viktor Orban, som mere og mere enevældig hersker, det samme i Polen med præsident Duda og ikke mindst i USA, hvor Trump fuldstændig afkoblede alle de demokratiske institutioner og gjorde, som det passede ham. Fælles for dem alle er, at de er/var demokratisk valgte af en befolkning, som havde mistet tilliden til "the establishment". Som ikke længere stolede på de folkevalgte politikere og embedsstanden.

Fælles for dem er også, at de omgås sandheden fuldstændig åbentlyst og hæmningsløst, at de kører pressen ud på et sidespor, og at de kommunikerer via de sociale medier, hvor de er helt fri for kritiske kommentarer og spørgsmål. Endelig agerer de fuldstændigt som

det passer dem og trækker deres lande i en mere og mere nationalistisk og konservativ retning.

Jeg har altid fulgt meget med i politik og interesseret mig for de mekanismer, som ligger bag, og det jeg ser røre sig her i landet i disse år, lægger kimen til Trump'ske, Duda'ske og Orban'ske tilstande - og det går stærkt, godt hjulpet på vej af en Coronakrise, som man kan begrunde sine handlinger i.

Hovedparten af embedsstanden er knalddygtige, hårdtarbejdende og engagerede mennesker, men når man bevæger sig op i hierarkierne, begynder det at gå galt. Vi ser alt for mange eksempler på højere embedsmænd, som for hvem magten er gået dem til hovedet, og som har deres egne dagsordner eller gør tvivlsomme ting, for at tækkes deres minister, så de kan få det drømmejob, de har stræbt efter. Jeg har oplevet gentagne eksempler på den magtarrogance og den manipulation af sandheden, som er foregået i ministerierne og styrelserne, og når det så går galt, finder man en syndebuk længere nede i hierarkiet. Det er sket for talrige af mine kolleger.

Deres greb om magten er så stærkt, at ingen tør stå frem og fortælle, hvad der i virkeligheden sker, for det vil medføre alvorlige personlige konsekvenser for dem. Når sagerne alligevel af og til ser dagens lys, sker det altid med skandaler og nytteløse udredninger til følge - for det sker sjældent, at man finder den egentlige bagmand. Det eneste konkrete udkomme er, at befolkningen mister tiltroen til det system, embedsmændene er sat i verden for at beskytte dem mod.

Der er stort behov for at skabe en debat om embedsførelsen blandt de højere embedsmænd og om behovet for **ordentlighed** i udførelsen af deres hverv. Embedsværket skal være omgæret af **troværdighed**, og vi skal kunne have **tillid** til, at det, de gør, tjener landets bedste ve og vel - og ikke deres eget. Hvis vi ikke kan have tillid til embedsværket, hvem kan vi så stole på?

Politikeren af i dag er en levebrødspolitik, hvis overordnede agenda er at blive genvalgt ved næste folketingsvalg. Vi ser det tydeligt i de mange partiskifter. De giver kun mening, hvis målet er at sikre sig genvalg. Man kan da ikke fra den ene dag til den næste skifte politisk holdning. Det grelleste eksempel er vel den politiker, der fra Enhedslisten via skifte til forskellige andre partier nu sidder som minister. Vi har også set en venstresocialist, som endte i den borgerlige fløj som kraftig modstander af indvandring. Og hun var vist også minister en overgang?

De færreste af politikerne har nogen sinde haft et "rigtigt" arbejde. De har måske kunnet svinge sig op til et job i en politisk ungdomsorganisation, før de blev valgt. Hvordan kan man forvente, at de forstår, hvad der rører sig i "den virkelige" verden? Det rækker ikke at tage ud at besøge et par børnehaver eller alderdomshjem en formiddag. Men de er politisk skolede ofte helt tilbage fra de unge teenageår. Disse forhold er hverken **troværdigheds- eller tillidsskabende**. Det skaber til gengæld den udprægede politikerlede i befolkningen, som vi har været vidne til gennem en årrække.

Det tomrum, som opstår, når vi generelt ikke har fuld tillid til hverken embedsstanden eller de folkevalgte, skaber muligheden for, at **stærke personligheder** kan sætte sig hårdt på dagsordnen og udviklingen. Det er det, der sker i øjeblikket, og som kan føre os i retning af trumpisme og lignende.

Jeg bliver desværre nødt til at stoppe her med de konkrete eksempler, fordi vi ikke må tale politik i Rotary.

Men helt hypotetisk kunne man se et tæt samarbejde mellem det blå eller røde regeringsdannende parti og den stærke spin-organisation, de har opbygget. Ved hjælp af den - og med dygtigt styret kommunikation - kan de koble hele embedsstanden og pressen ud af ligningen. Og når de bliver dygtige nok, kobles også de gængse politiske processer fra. Man smider en lille luns til de andre partier en gang imellem, men magten - den sidder man godt og fast på med en arrogance, der ikke er til at tage fejl af. Man får umiddelbar succesrig danner skole for efterfølgeren, hvis man - mod forventning - ikke skulle blive genvalgt.

Vi har to muligheder for at undgå, at komme i den situation.

- Vi kan vælge nogle andre politikere, men dem, der har livs- og erhvervserfaring, vil næppe stille op i tilstrækkeligt omfang, eller
- Vi kan sætte vores lid til embedsstanden og til, at de kan genvinde den tillid, troværdighed og respekt, som de engang besad i forhold til ikke bare befolkningen, men også de folkevalgte, og til, at de kan kile sig ind imellem politikerne og spin-siden.

Indtil det - forhåbentlig - sker en dag, må jeg slutte af, som jeg begyndte:

SOMETHING IS ROTTENING IN THE STATE OF DENMARK